

Actualisatie deel B (2021) Nota Bovenwijken

Inleiding

Door de gemeente worden investeringen gedaan die van openbaar nut zijn en belangrijk zijn voor de kernen afzonderlijk of voor de gemeente in haar geheel. Het gaat hierbij om de aanleg van infrastructuurele werken, grootschalige groenvoorzieningen of nieuwe gebiedsontwikkelingen. De gemeente moet de kosten (deels) verhalen op partijen die baat hebben bij deze gemeentelijke investeringen.

De Nota Bovenwijken bestaat uit twee delen; deel A: het theoretische deel en deel B: het praktische deel. Deel A wordt geactualiseerd bij veranderende regelgeving en/of beleid. Deel A is vastgesteld door de gemeenteraad op 27 september 2018 en bevat het wettelijke kader, de omschrijving van de reserves tot 2018 en de methodiek.

Deze Nota Bovenwijken 2021 bevat alleen deel B. Het is een herijking van deel B uit de Nota Bovenwijken 2020. Het beoogde effect van de nota is om de financiering van bovenwijkse voorzieningen en ruimtelijke investeringen binnen de gemeente inzichtelijk te maken en om kostenverhaal hiervan te onderbouwen. Deel B wordt jaarlijks geactualiseerd door het college bij voorkeur rondom het vaststellen van de kadernota. De uitkomsten kunnen dan betrokken worden bij het opstellen de kadernota en andersom.

Deel B is het praktische deel waarbij de theorie wordt toegepast op de gemeentelijke investeringen en de kostendragende ontwikkelingen. Onderwerpen in deel B zijn:

- o de ontwikkellocaties en gemeentelijke investeringen (hoofdstuk 1) en
- o hoe de bijdragen voor gemeentelijke investeringen op basis van de methodiek worden verdeeld (hoofdstuk 2).

1 Ontwikkellocaties en gemeentelijke investeringen

1.1 Ontwikkellocaties

Onderstaand schema toont de kostendragende ontwikkellocaties die in de gemeente Neder-Betuwe voorkomen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen woningbouw en economische functies.

<i>Economische functies</i>	
Ochten	- De Heuning-Oost
	- Poort van Ochten
	- Interovo/Augustinus
Dodewaard	- Bonegraaf-Oost
Opheusden	- Agro-Business Centre
Buiten de kernen	- Herontwikkeling Boerderij de Vaalt
	- Rivierendal
	- Bonegraafseweg 39-41
	- Bedrijfsverplaatsing Hoofdstraat 74
	- Uitbreiding Walenhoekseweg Ochten
<i>Woningbouw</i>	
Kesteren - Casterhoven	- Pottemsche Veld
- Winkelconcentratie	- Het Boveneind
- Hoofdstraat-Torenstraat	- Nedereindsestraat 1
- Stationsstraat 34a	- Stationslocatie
- Sparlocatie	- Hoofdstraat 70
- Uitbreiding Plus	
Opheusden - Herenland	
- Herenland-West	
- Woonzorgcentrum	
- Kastanjelaan	

- Kerkeland Opheusden	
Echteld - Broedershof	
Ijzendoorn - Ijzendoorn west	
Ochten - Oranjehof	- Prunusstraat
- Triangel	- BAK locatie
- Winkelconcentratie	- 44RI-straat 2a (7 woningen)
- MCD Vicary	- De Linge, Ochten-oost
- Waalbandijk 37	- De Hoef - Zwijning
- Uitbreiding Elim	
Dodewaard - Fructus	
- Margrietlaan (Hoeksteen)	
- Wilhelminalaan	
Diverse enkele woningen en kleinere plannen	

1.2 Bovenwijkse voorzieningen

Categorie 1

Kesteren: verbeteren entree Hoofdstraat (tussen Schenkhofstraat en rotonde Casterhoven)
<i>Beschrijving</i> De gemeente streeft naar nul verkeersslachtoffers per jaar en wil dit bereiken door in te zetten op het realiseren van een veilige en herkenbare infrastructuur. Voor een deel is een herkenbare 30 km-inrichting en voor een deel is een herkenbare 50 km-inrichting noodzakelijk, conform de essentiële herkenbaarheidskenmerken Duurzaam Veilig.
<i>Financieel</i> Investing: € 200.000,- Subsidie o.i.d.: geen
<i>Ruimtelijke en functionele relatie met</i> o.a. Casterhoven, Stationsstraat 34a, Nedereindsestraat 29, Pottemsche veld en andere ontwikkelingen in Kesteren.
<i>Verdeelsleutel</i> 60% van bestemmingsreserve (€ 120.000,-) en 40% vanuit algemene reserve.
<i>Planning</i> Naar verwachting 2022/2023

Centrumplan Ochten, herinrichting Dr. Van Drielplein
<i>Beschrijving</i> Het betreft de herinrichting van het Dr. Van Drielplein.
<i>Financieel</i> Investing: € 1.200.000 Subsidie o.i.d.: ntb
<i>Ruimtelijke en functionele relatie met</i> Relatie met Oranjehof, Prunusstraat en andere woningbouwontwikkelingen in Ochten.
<i>Verdeelsleutel</i> € 200.000,- van de bestemmingsreserve, en € 1.000.000,- vanuit de algemene reserve.
<i>Planning</i> Naar verwachting 2025/2026

Gemaal Fructus
<i>Beschrijving</i> Bij de aanleg van het rioleringsstelsel in bouwplan Fructus wordt voorzien dat dit niet afdoende zal zijn indien het bouwplan zich in de toekomst uitbreid naar het westen. Daarom wordt gekozen om een gemaal met extra capaciteit te plaatsen, mede ten behoeve van eventuele toekomstige bouwplannen.
<i>Financieel</i> Investing: € 80.000,-

Subsidie o.i.d.: -
<i>Ruimtelijke en functionele relatie met</i> Fructus Dodewaard
<i>Verdeelsleutel</i> 50% € 40.000,- van de bestemmingsreserve, en € 40.000,- vanuit de algemene reserve.
<i>Planning</i> Naar verwachting 2021

Randweg Opheusden
<i>Beschrijving</i> De gemeente is momenteel de voorbereiding aan het treffen voor de randweg Opheusden. De weg loopt vanaf de rotonde bij het ABC over de Bomenlaan naar de Linge. Na oversteek van de Linge en het spoor loopt het tracé parallel aan het spoort door richting Kesteren. Bij het Panhuis zal hij aansluiten op de Tielsestraat. Deze route zal de verkeersdruk op de Dalwagenseweg in Opheusden doen afnemen. Ook de verkeersdruk op de Tielsestraat en de Broekdijk in Kesteren zal afnemen.
<i>Financieel</i> Investing: € 20.000.000,- Subsidie o.i.d.: nog niet bekend
<i>Ruimtelijke en functionele relatie met</i> - Herenland (nog geen bijdrage Herenland-west), Fructus en Casterhoven - ABC-terrein Opheusden
<i>Verdeelsleutel</i> - € 500.000,- (2,5%) van de bestemmingsreserve komt als bijdrage van de bovengenoemde projecten, en de overige investering (nog niet volledig bekend) vanuit de algemene reserve - Een nader te bepalen aandeel zal (naar rato lengte) verhaald worden op de exploitanten op het ABC-terrein, mits er geen bijdrage voorzien is obv de Nota Kostenverhaal ABC
<i>Planning</i> Naar verwachting 2025/2026

Speelvoorzieningen in de diverse kernen
<i>Beschrijving</i> Op basis van de speelruimtenota worden verschillende nieuwe speelvoorzieningen gerealiseerd en bestaande opgewaarderd.
<i>Financieel</i> Investing: € 150.000,- Subsidie o.i.d.: -
<i>Ruimtelijke en functionele relatie met</i> De verschillende plannen in de kernen zijn te koppelen aan verschillende woningbouw-ontwikkelingen.
<i>Verdeelsleutel</i> 50% van de bestemmingsreserve, zijnde € 75.000,-, verdeeld over drie jaar en 50% vanuit de algemene reserve.
<i>Planning</i> 2021/2022/2023

Skatepark Dodewaard
<i>Beschrijving</i> In Dodewaard wordt een skatepark voor de jeugd gerealiseerd
<i>Financieel</i> Investing: € 65.000,- Subsidie o.i.d.: -
<i>Ruimtelijke en functionele relatie met</i> De voorziening heeft een relatie met plan Fructus in Dodewaard.
<i>Verdeelsleutel</i> 50% van de bestemmingsreserve, zijnde € 32.500,- en 50% vanuit de algemene reserve.

Planning
Naar verwachting 2022

Aanpassen kruising Einsteinstraat/Dalwagen Dodewaard

Beschrijving
Omdat vanwege de ontwikkeling van Bonegraaf-oost meer (zwaar) verkeer vanaf de Dalwagen recht door via de Einsteinstraat naar Bonegraaf-oost zal rijden moet de huidige inrichting aangepast worden.

Financieel
Investing: € 97.500
Subsidie o.i.d.: -

Ruimtelijke en functionele relatie met
De voorziening heeft een direct relatie met plan Bonegraaf-oost in Dodewaard.

Verdeelsleutel
100 % van de bestemmingsreserve, zijnde € 97.500 en 0 % vanuit de algemene reserve.

Planning
Naar verwachting 2024

Betuwestraatweg/ Oude rij groenstructuur Kesteren

Beschrijving
Versterken groenstructuur aan de Stationsstraat

Financieel
Investing: € 8.000
Subsidie o.i.d.:

Ruimtelijke en functionele relatie met
De voorziening heeft een relatie met diverse plannen in Kesteren waaronder Casterhoven.

Verdeelsleutel
50% van de bestemmingsreserve, zijnde € 4.000 en 50 % vanuit de algemene reserve.

Planning
Naar verwachting 2021

Randweg Ochten

Beschrijving
Door diverse ontwikkelingen aan de oostzijde van Ochten ontstaat de behoefte aan een randweg aan deze zijde van Ochten. Deze weg zal vanaf de Bonegraafseweg aansluiten op de Cuneraweg nabij de aansluiting op de A15.

Financieel
Investing: € 8.000.000,-
Subsidie o.i.d.: -

Ruimtelijke en functionele relatie met
De woningbouwontwikkeling Ochten-oost kan niet goed ontsloten worden zonder deze randweg. Daarnaast zijn ook de ontwikkelingen bij Interovo en Augustinus sterk afhankelijk van deze weg. Tenslotte profiteren ook andere plannen, zoals Oranjehof, De Hoef-Zwijning en Rivierendal.

Verdeelsleutel
40% van de bestemmingsreserve, zijnde € 3.200.000,- en 60% vanuit de algemene reserve zijnde 5.400.000. Hiervoor zal te zijner tijd een voorstel voor de gemeenteraad gemaakt worden.

Planning
Naar verwachting 2025 en verder

Fietsbrug Meersteeg (Echteld)

Beschrijving
Er is een fietspad gerealiseerd aan de Meersteeg bij Echteld. Bij de brug over de Linge is sprake van een versmalling waardoor de fietsers de weg op moeten. Door de realisatie van een fietsbrug wordt deze situatie verholpen.

Financieel

<p>Investering: € 200.000 Subsidie o.i.d.:</p>
<p><i>Ruimtelijke en functionele relatie met</i> De voorziening heeft een relatie met plan Broedershof in Echteld.</p>
<p><i>Verdeelsleutel</i> 12% van de bestemmingsreserve, zijnde € 24.000 en de rest vanuit de algemene reserve.</p>
<p><i>Planning</i> Naar verwachting 2022</p>

<p>Dodewaardsestraat (aansluiting A15)</p>
<p><i>Beschrijving</i> De Dodewaardsestraat ter hoogte van de kruispunten met de op- en afritten van de A15 wordt aangepakt. Dit is nodig om de verkeersveiligheid en doorstroming van de kruispunten in de toekomst te waarborgen.</p>
<p><i>Financieel</i> Investering: € 200.000 Subsidie o.i.d.:</p>
<p><i>Ruimtelijke en functionele relatie met</i> De voorziening heeft een relatie met plannen in Dodewaard en Opheusden.</p>
<p><i>Verdeelsleutel</i> 20% van de bestemmingsreserve, zijnde € 40.000 en de rest vanuit de algemene reserve.</p>
<p><i>Planning</i> Naar verwachting 2026</p>

C categorie 2

Project	Beschrijving
Herinrichting stationsgebied Kesteren	Het stationsgebied in Kesteren is momenteel aan een herinrichting toe en de monumentale stationsgebouwen en oude school zijn aan een opknappbeurt toe. Deze ontwikkelingen kunnen leiden tot een herinrichting van het stationsgebied en een kwaliteitsimpuls in de openbare ruimte.
Veerhaven Ochten	Verkenning Veerhaven e.o. Ochten (gebiedsontwikkeling natuur en landschap, cultuurhistorie, T&R w.o. wandel- en struinpad, oeververbinding Ochten-Druten). Deze ontwikkelingen dragen bij aan de beleving van de rivier en het landschap en bieden toegevoegde waarde aan bewoners en bezoekers. Bovendien past de ontwikkeling van het gebied bij de ambities op het gebied van R&T van gemeente Neder-Betuwe en Regio Rivierenland. Project betreft een verkenning naar ontwikkel-mogelijkheden en haalbaarheid van publiek-private samenwerking en financiering. De gemeente heeft een intentieovereenkomst ondertekend voor deze nadere verkenning naar mogelijkheden en (co)financiering.
Langzaamverkeersroute tussen Casterhoven fase 7 en het Pottemsche veld.	Tussen beide ontwikkelingen is een brug over het water voorzien voor langzaamverkeer.
Dijkverzwaring Waalbandijk: fietsvoorziening	Voor het thema 'Fiets vooruit!', onderdeel van het NBVVP kiest de gemeente er voor om het (elektrische) fietsgebruik op met name de korte en middellange afstand te stimuleren. Een van de maatregelen is het realiseren van hoogwaardig fietsnetwerk binnen en buiten de bebouwde kom voor zowel het utilitaire fietsverkeer als het recreatieve fietsverkeer. Veiligheid is hierbij essentieel. De verkeersveiligheid voor met name fietsers is op dit moment in het geding op de Waalbandijk. Er is sprake van een beperkt wegprofiel, waardoor de veiligheid van de fietsers in het geding komt. Bij de komende dijkverzwaring dient daarom ook geïnvesteerd te worden in de fietsveiligheid op de dijk.
Veiligheid spoorwegovergangen	Een toename van het verkeer zorgt voor toenemende onveiligheid op de spoorwegovergangen in de gemeente. In overleg met ProRail wil de gemeente komen tot een gebiedsgerichte aanpak van de overwegen in de omgeving. Daarbij is het de vraag waar veiligheidswinst is te behalen, bijv. door het afsluiten van overwegen of juist het verbeteren van de veiligheid door bijv. fietsvoorzieningen te treffen.

Categorie 3

Project	Beschrijving
Winkelconcentraties (herinrichting openbare ruimte winkelconcentraties Kesteren, Opheusden, Dodewaard)	Voor de leefbaarheid van de kernen in de gemeente zijn sociaal maatschappelijke voorzieningen van groot belang. Het gaat dan om voorzieningen van goede kwaliteit en voorzieningen die goed bereikbaar zijn. In de kernen Kesteren, Ochten, Opheusden en Dodewaard streeft de gemeente naar winkelconcentratie. Hiermee kan het karakter en de uitstraling van de centrumgebieden worden versterkt. Het gaat enerzijds om de gebouwde omgeving, maar ook om het herinrichten van de openbare ruimte.
Fietsoversteek spoorlijn Echteld	Voor het thema 'Fiets vooruit!' kiest de gemeente er voor om het (elektrische) fietsgebruik te stimuleren. Er is een fietsnetwerk gerealiseerd op de Voorstraat te Echteld, door de realisatie van een vrijliggend fietspad. T.h.v. de spoorwegovergang is sprake van een ontbrekende schakel. Voor fietsers blijft zonder adequate maatregelen hier sprake van een gevaarlijke situatie. Door het doortrekken van het fietspad over het spoor, tot aan de Voorstraat, wordt deze situatie verholpen.
Fietsoversteek spoorlijn Broekdijk	T.h.v. de spoorwegovergang aan de Broekdijk is sprake van een ontbrekende schakel. Voor fietsers blijft zonder adequate maatregelen hier sprake van een gevaarlijke situatie. Door het doortrekken van het fietspad over het spoor kan deze situatie verholpen worden.
Spoorwegovergang Casterhoven	T.h.v. de spoorwegovergang aan de Hoofdstraat is sprake van een ontbrekende schakel tussen Casterhoven en het centrum van Kesteren. Voor voetgangers/fietsers blijft zonder adequate maatregelen hier sprake van een gevaarlijke situatie. Door het doortrekken van het voet-/fietspad over het spoor kan deze situatie verholpen worden.
Verbeteren gebiedsontsluitingswegen	In het NBVVP is bepaald dat de gemeente op termijn streeft naar nul verkeersslachtoffers per jaar en dat personen een verkeersveilige beleving hebben bij het verplaatsen in de openbare ruimte. Door de realisatie van nieuwe woonwijken neemt de verkeersonveiligheid en drukte toe op de gebiedsontsluitingswegen. Vandaar dat het van belang is om de wegen duurzaam veilig in te richten. Een herkenbare 50 km-inrichting is voor deze wegen noodzakelijk, conform de essentiële herkenbaarheidskenmerken Duurzaam Veilig.
Kwaliteitsimpuls openbare ruimte in kernen	Dit betreft een wens om in de centrumgebieden e.d. een kwaliteitsimpuls te even ook qua inrichting en uitstraling van de openbare ruimte (verharding, meubilair en groen). De kernen van Neder-Betuwe een representatief aanzien geven, herkenbaar als Europees laanboom-centrum.

1.3 Ruimtelijke ontwikkelingen

Categorie 1

	Investering	Beschrijving
Opwaarderen verdedigingslijnes	100.000	De Spanjaardsdijk Opheusden Dodewaard en Liniedijk Opheusden-Ochten hebben beide een belangrijke relatie met de Linge. Deze dijken worden genoemd in het LOP en in eerdere visie's van de gemeente waaronder de structuurvisie.
Dorpsommetjes	90.000	Nog te realiseren op basis van Nota 2010 en de geactualiseerde structuurvisie 2015. Om kortdurende recreatie in de eigen omgeving te stimuleren wil de gemeente in samenspraak met haar burgers dorpsommetjes ontwikkelen. De aanleg van een lokale recreatieve structuur in de directe omgeving van de verschillende dorpen in de vorm van bijvoorbeeld dorpsommetjes is wenselijk. De toenemende landschapsbeleving die deze dorpsommetjes tot gevolg hebben, zullen zorgen voor meer waardering voor de eigen leefomgeving en de gebruikers van het buitengebied.
Opwaarderen Panoven- se Pas in aansluiting van dorpsommetje.	44.000	De Panoven- se Pas zal worden opgewaardeerd zodat dit gebied beter bereikbaar en beleefbaar wordt.

Categorie 2

Projecten	Beschrijving
Verbeteren openbare ruimte stationsomgeving Kesteren en Opeusden	De herstructurering van de stationsomgeving draagt bij aan een de wens om de ruimtelijke kwaliteit van de spoorzones in Kesteren en Opeusden te verbeteren. De spoorzone zal het visitekaartje van de kernen moeten gaan vormen. Het verzorgingsgebied wordt dan ook gevormd door de kern waarbinnen het project wordt gerealiseerd.
Gastvrije Waaldijk	De komende jaren wordt de noordelijke Waaldijk tussen Gorinchem en Nijmegen versterkt. Dit is een uitgelezen kans om de uitstraling van de dijk een extra impuls boost te geven en de beleving te vergroten. Een Waaldijk met een gastvrij karakter, waar de fiets de hoofdgebruiker is en de auto te gast. Een duurzame weg met taluds die bloemrijk zijn en bijdragen aan de biodiversiteit.

Categorie 3

<p>Verbeteren langzaam verkeerroutes Kesteren</p> <ul style="list-style-type: none"> - Relatie oude dorpshart met de Leede en de oostzijde van de Rijnbandijk - Verbeteren van de relatie met de westzijde van de Cuneraweg (Westeinde) ter hoogte van het spoor en de Rijnbandijk - Realisatie fietsroute/ brug van Casterhoven naar het station - Routes rond het station: richting Spoorstraat/'t Panhuis en langs het spoor richting de Hoofdstraat en Casterhoven 	In het verleden is in Kesteren met name aandacht besteed aan de realisatie van voorzieningen voor de automobilist. Dit heeft geleid tot een aantal barrières in het dorp. Door de langzaam verkeersroutes in het dorp te verbeteren wil de gemeente de barrières opheffen. Het gaat daarbij om onderstaande verbindingen. De genoemde routes moeten doorgetrokken worden en in verbinding staan met het buitengebied. Zo worden ook de mogelijkheden voor de bewoners van Kesteren voor het maken van recreatieve fiets- en wandeltochten verbeterd.
Cultuurhistorie: verdedigingslinies	Het behouden en versterken van de verdedigingslinies De gemeente vindt het zeer belangrijk de cultuurhistorische waarden van de verdedigingslinies te behouden en waar mogelijk te verbeteren en versterken. De linies zijn nu zeer beperkt afleesbaar in het landschap. Herstel en verdere ontwikkeling van deze cultuurhistorische waarden is van groot belang voor de leesbaarheid van het landschap, maar ook voor de beleving van de eigen gemeentelijke historie.
Project Boven-Linge	De Linge tussen Doornenburg en de kruising met het Amsterdam-Rijnkanaal bij Zoelen wordt de 'Boven-Linge' genoemd. De rivier vormt een beeldbepalende lijn dwars door het landschap. Dit project moet een kwaliteitsverbetering opleveren voor de Boven-Linge. Dit wordt bereikt door op basis van een visie te investeren in (fiets)verkeer, waterberging, natuurwaarden/biodiversiteit, landschap, recreatie, cultuurhistorie en duurzaamheid en energie.

2 Verdeling van bijdrage

2.1 Bijdragen bovenwijkse voorzieningen

In onderstaande tabel is een opsomming gemaakt van bovenwijkse investeringen en nieuwe projecten (bestemmingsreserve).

Stand Reserve Bovenwijkse voorzieningen per	NOG TE REALISEREN						Totaal
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Beginstand per 1-1	556.628						
Totaal (te) ontvangen bijdragen uit projecten	229.872	119.975	156.440	84.240	53.570	0	644.097
Af (cat. 1):							
Kesteren verbeteren entree Hoofdstraat			120.000				120.000
Centrumplan Ochten, herinrichting van Drielplein						200.000	200.000
Randweg Opheusden					500.000		500.000
Gemaal Fructus	40.000						40.000
Spelen (diversen)	25.000	25.000	25.000				75.000
Skatepark Dodewaard		32.500					32.500
Betuwestraatweg/ Oude rijn groenstructuur Kesteren	4.000						4.000
Kruising Einsteinstraat - Dalwagen				97.500			97.500
Fietsbrug Meersteeg		24.000					24.000
Dodewaardsestraat (Aansluiting A15)						40.000	40.000
Totaal uit te geven bijdragen uit fonds BOVO	69.000	81.500	145.000	97.500	500.000	240.000	1.133.000
eindstand jaar saldo Reserve BOVO	717.500	755.975	767.415	754.155	307.724	67.724	

Het saldo van de reserve bovenwijks op basis van de gesloten overeenkomsten over bijdragen en de investeringen van projecten in categorie 1 is positief. Dit saldo kan ingezet worden ten behoeve van nieuwe categorie 1 projecten. Dit zijn in principe de wachtkamerprojecten uit categorie 2, mogelijk 3. Deze categorie 2 en 3 projecten kunnen dus uit dit positieve saldo voldaan worden, als ook uit nog toekomstige te ontvangen bijdragen.

2.2 Bijdragen ruimtelijke ontwikkelingen

In onderstaande tabel is een opsomming gemaakt van de bestemmingsreserve ten behoeve van ruimtelijke investeringen.

Stand Reserve Ruimtelijke Investerings	NOG TE REALISEREN						Totaal
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Beginstand per 1-1	298.120						
Totaal (te) ontvangen bijdragen uit projecten	50.500	10.000	40.600	27.000	0	0	128.100
Af (cat. 1):							
Dorpsommetjes	30.000						30.000
Opwaarderen verdedigingslinies			100.000				100.000
Opwaarderen Panovense pas	44.000						44.000
Totaal uit te geven bijdragen uit fonds RI	74.000	0	100.000	0	0	0	174.000
eindstand jaar saldo Reserve RI	274.620	284.620	225.220	252.220	252.220	252.220	

Het saldo van de reserve ruimtelijke investeringen op basis van de gesloten overeenkomsten over bijdragen en de investeringen van projecten in categorie 1 is positief. Dit saldo kan ingezet worden ten behoeve van nieuwe categorie 1 projecten. Dit zijn in principe de wachtkamerprojecten uit categorie 2, mogelijk 3. Deze categorie 2 en 3 projecten kunnen dus uit dit positieve saldo voldaan worden, als ook uit nog toekomstige te ontvangen bijdragen.